Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela
v Banskej Bystrici
Faculty of Economics, Matej Bel University,
Banská Bystrica
975 90 Banská Bystrica, Tajovského 10

Posudok oponenta habilitačnej práce

Vedný odbor habilitačného konania	Veřejná a regionální ekonomie
Uchádzač	Ing. Jan Fuka, Ph.D.
Pracovisko uchádzača	Ekonomicko-správní fakulta Univerzita Pardubice
Habilitačná práca	Modifikovaná Sustainable Value: nástroj veřejného sektoru pro podporu udržitelné ekonomiky
Oponent	prof. Ing. Beáta Mikušová Meričková, PhD.
Pracovisko oponenta	Ekonomická fakulta Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Text posudku

Uchádzač ašpiruje na získanie vedecko-pedagogického titulu docent predloženou habilitačnou prácou. V porovnaní so súborom publikovaných prác s komentárom, si uchádzač z môjho pohľadu zvolil možnosť, ktorá na neho samého kladie vyššie nároky vzhľadom na kompaktnosť a jednoznačnosť vedeckého postupu riešenia výskumného problému, ale zároveň zvyšuje potenciál prínosov práce pre rozvoj poznania. Predloženú habilitačnú prácu hodnotím podľa nasledujúcich kritérií:

A) Aktuálnosť zvolenej problematiky a jej teoretické ukotvenie

Rastúci dôraz na environmentálnu udržateľnosť a súčasne na ekonomickú racionalitu verejných politík vytvára potrebu analytických nástrojov schopných prepájať ekonomické a environmentálne aspekty rozhodovania. Autor na túto potrebu reaguje aplikáciou konceptu Sustainable Value, pôvodne vytvoreného pre podnikový sektor, v podmienkach verejného sektora jeho prepojením s analýzou materiálových a energetických tokov (MEFA). Tematické zameranie práce považujem za aktuálne a relevantné vo vzťahu k vednému odboru verejná a regionálna ekonómia, avšak spracovanie práce otvára otázku, či prezentovaná modifikácia konceptu SV je korektná a či reflektuje otázku hodnotenia efektívnosti verejného sektora. K tejto otázke ma privádza prepojenie teoretickej a empirickej časti práce a voľba výskumného dizajnu.

TELEFÓN: +421 48 446 23 17 E-MAIL: beata.mikusovamerickova@umb.sk

Teoretická časť je koncipovaná veľmi široko – zahŕňa verejný sektor a jeho efektívnosť, vývoj verejnej ekonómie a ekonomických škôl, verejnú politiku, informačnú asymetriu, New Public Management, Good Governance, regionálnu ekonómiu, udržateľnosť a následne koncept Sustainable Value a MEFA. Takto široko postavený teoretický rámec síce umožňuje autorovi zaradiť riešenú problematiku do všeobecného kontextu fungovania verejného sektora, zároveň však podľa môjho názoru vedie k určitej fragmentácii výkladu a miestami k prevažne deskriptívnemu spracovaniu jednotlivých teoretických konceptov. Jednotlivé teoretické línie nie sú vždy dostatočne syntetizované do jednoznačného teoretického rámca pre následnú empirickú analýzu. Vzhľadom na predmet práce by bolo vhodnejšie teoretický rámec koncentrovať na efektívnosť verejného sektora a prístupy k jej hodnoteniu, koncept eko-efektívnosti a možnosti jej merania a následne na metódu Sustainable Value, jej ekonomickú podstatu, predpoklady, limity a možnosti aplikácie vo verejnom sektore. Osobitná pozornosť by mala byť venovaná doterajším aplikáciám Sustainable Value vo verejnom sektore, resp. na úrovni národných či regionálnych ekonomík, možnostiam a limitom prenosu metódy Sustainable Value z mikroekonomickej úrovne na makroekonomickú, zo sféry riadenia súkromného podniku do sféry verejnej politiky. To by jednoznačne prispelo ku kritickému vymedzeniu medzery v existujúcom poznaní, ktorú má predložená práca vyplniť. Takto vystavaný teoretický rámec by vytvoril presvedčivejšie východisko pre následnú empirickú analýzu a umožnil jednoznačnejšie identifikovať vedeckú originalitu navrhovanej modifikácie Sustainable Value.
Identifikácia medzery v poznaní problému je pri habilitačnej práci zásadná, pretože by mala vytvárať východisko pre formuláciu vedeckého cieľa, výskumných otázok a následne aj pre jednoznačné preukázanie nového vedeckého poznatku.

B) Vedecký cieľ habilitačnej práce a jeho naplnenie
Autor formuluje cieľ práce pomerne široko – predstaviť modifikovanú Sustainable Value v prostredí verejného sektora ako informačný nástroj s potenciálom zlepšiť jeho efektívnosť pri riadení verejných politík, rozšíriť výskum ekonomického rozmeru udržateľnosti modifikáciou pôvodného konceptu SV, uskutočniť hodnotenie vybraných krajín a prostredníctvom prepojenia s MEFA, posilniť prácu s dátami a interpretačné možnosti metódy. Na cieľ nadväzujú dve výskumné otázky orientované na vplyv integrácie MEFA na kvalitu vstupných dát a výsledky hodnotenia modifikovaným konceptom SV.
Vo vzťahu k formulácii otázok mám určitú výhradu/pochybnosť, či formulácia výskumných otázok (najmä ot. č. 2) vytvára predpoklady pre vytvorenie a overenie metodickej inovácie existujúcej metódy Sustainable Value. Je logické, že pokiaľ sa zmení vstupná hodnota určitého matematického modelu, možno očakávať zmenu jeho výsledku, nemožno ale tvrdiť, že model presnejšie popisuje realitu.
Naplnenie cieľa v užšej rovine metodologickej inovácie metódy SV je vzhľadom na uvedené diskutabilné (hoci autor navrhovaný postup matematicky správne aplikuje na krajiny V4 a demonštruje, že predspracovanie vstupných dát môže významne ovplyvniť výsledky hodnotenia). Aj keď by sme napriek tomu pripustili určitý prínos metodolodickej inovácie SV, za problematickú považujem širšiu rovinu formulovaného cieľa, najmä deklarovaný potenciál modifikovaného konceptu SV zvyšovať efektívnosť verejného sektora, účinnosť verejných politík. Empirická analýza totiž priamo neskúma efektívnosť verejného sektora ani účinnosť konkrétnych verejných politík. Jednotkami analýzy sú národné ekonomiky krajín V4, ekonomický výstup reprezentuje HDP a referenčnú úroveň EÚ. Výsledky by preto mohli v prípade, ak uznáme správnosť metodologickej inovácie (?) primárne vypovedať o relatívnej efektívnosti využívania vybraných zdrojov na úrovni národných ekonomík, nie priamo o efektívnosti verejného sektora alebo účinnosti verejných politík. Z tohto pohľadu možno

TELEFÓN: +421 48 446 23 17 E-MAIL: beata.mikusovamerickova@umb.sk

považovať cieľ práce v jeho plnom znení za nesplnený. Práca skôr demonštruje možnosti modifikácie pôvodného konceptu SV a význam práce so vstupnými dátami než deklarovanú schopnosť modifikáciou pôvodného konceptu SV podporovať účinnosť verejných politík. Jednoducho formulovaný cieľ sľubuje viac vo vzťahu k verejnému sektoru a verejným politikám, než empirický dizajn reálne dokáže overiť.

B) Vhodnosť zvolených metód

Metodický postup práce vychádza z aplikácie Figgeho a Hahnovej Sustainable Value (FHSV) a jej modifikácie prostredníctvom prepojenia s analýzou materiálových a energetických tokov (MEFA). Základná logika výskumného postupu je zrozumiteľná a jednotlivé kroky výpočtu sú spracované transparentne. MEFA ale v navrhovanom postupe nemení základný výpočtový princíp FHSV a slúži predovšetkým na úpravu, resp. reinterpretáciu časti vstupných údajov. Zásadnou otázkou je, či takto upravené údaje predstavujú validnejšiu a presnejšiu reprezentáciu reality ako pôvodné vstupné údaje. Možno skutočne hovoriť o metodologickej inovácii pôvodnej SV, ak neexistuje validačný mechanizmus porovnávajúci kvalitu pôvodných a modifikovaných údajov?

Argumentácia v prospech metodologickej inovácie je sťažená aj vzhľadom k nedostatočnej operacionalizácii výskumných otázok. Nie je jednoznačne stanovené, podľa akých kritérií sa posudzuje deklarované „zvýšenie presnosti" vstupných dát a „rozšírenie interpretačného potenciálu" pôvodnej SV. Zmena vstupnej hodnoty po aplikácii MEFA sama osebe ešte nepreukazuje vyššiu presnosť bez stanovenia referenčného alebo validačného kritéria. Nie je explicitne definované, čo autor považuje za „významný" dopad na výsledky MFHSV.

Tieto skutočnosti významne limitujú možnosť interpretovať navrhovanú MFHSV ako empiricky validované metodické zlepšenie pôvodného FHSV, zvolený výskumný dizajn to neumožňuje. Navyše samotná matematická formalizácia problému so sebou nesie aj ďalšie požiadavky na zabezpečenie korektnosti jej výstupov – robustnosť výsledkov, analýza senzitivity, kvalita vstupných údajov.

Za dôležitejšiu metodologickú otázku v kontexte vzťahu k hodnoteniu efektívnosti vo verejnom sektore, či účinnosti verejných politík považujem argumentáciu kľúčových rozhodnutí pri konštrukcii empirickej analýzy. Výber zdrojov, HDP ako ekonomického výstupu, EÚ ako benchmarku, sledovaných rokov a spôsob agregácie výsledkov by mal byť presvedčivejšie odvodený z aktuálneho stavu vedeckého poznania a z výsledkov predchádzajúcich empirických aplikácií Sustainable Value vo verejnom sektore. Osobitné zdôvodnenie si vyžaduje prenos metódy pôvodne koncipovanej na mikroekonomickej úrovni na úroveň národných ekonomík a následná interpretácia získaných výsledkov vo vzťahu k efektívnosti verejného sektora a účinnosti verejných politík.

Celkovo možno konštatovať, že použitý metodický postup umožňuje zodpovedať výskumné otázky najmä v deskriptívnej rovine, jeho schopnosť validovať vyššiu presnosť modifikovaných dát a odvodzovať z výsledkov závery o efektívnosti verejného sektora a riadení verejných politík je však výrazne limitovaná, čo je späté aj s hodnotením naplnenia formulovaného cieľa v predchádzajúcom bode posudku.

C) Prínosy habilitačnej práce vo vzťahu k vedenému odboru „veřejná a regionální ekonomie"

Prínos habilitačnej práce by po odstránení nedostatkov uvedených v predchádzajúcich častiach posudku mohol byť predovšetkým v metodologickej rovine, konkrétne v modifikácii metódy Sustainable Value.

Aby bolo možné hovoriť o metodickom prínose v tomto zmysle, bolo by potrebné preukázať, že navrhovaná modifikácia prináša oproti pôvodnému prístupu vyššiu validitu, presnosť,

TELEFÓN: +421 48 446 23 17 E-MAIL: beata.mikusovamerickova@umb.sk

robustnosť alebo inú jednoznačne identifikovateľnú metodickú výhodu. Priestor pre takéto overenie však v práci nebol využitý.
Práca preukazuje predovšetkým citlivosť výsledkov FHSV na spôsob operacionalizácie vstupných údajov, nie však dostatočne metodickú výhodu navrhovanej modifikácie. Toto rozlíšenie považujem pri habilitačnej práci za zásadné. Otázkou totiž nie je iba to, či autor použil nový alebo doteraz menej využívaný postup, ale predovšetkým aký nový vedecký poznatok týmto postupom získal a či je jeho validita a všeobecnejšia platnosť dostatočne preukázaná. V predloženej podobe práce podľa môjho názoru táto podmienka splnená nie je.
Za ešte menej presvedčivo preukázaný považujem prínos práce priamo k rozvoju teórie verejnej a regionálnej ekonómie. Empirická analýza neprináša výsledky smerom k hodnoteniu efektívnosti verejného sektora ani účinnosti verejných politík.
V reálnych prínosoch práce pre rozvoj vedného odboru sa teda prejavuje problém naznačený v hodnotení metodiky práce: výsledky nemusia odrážať realitu, ale zodpovedajú nastaveniu metodiky, aj keď matematicky môžu byť správne. Výsledky sú silne závislé od zvolených vstupov, benchmarku a použitia HDP ako výstupu, pričom ich interpretácia zostáva nejasná vo vzťahu k hlavnému deklarovanému problému – aplikácii SV v hodnotení efektívnosti verejného sektora. Nekoreluje sa s kvalitou governance. Práca tak vykazuje typický znak kvantitatívnych modelov, kde vysoký stupeň formalizácie nie je dostatočne doplnený o hlbšie zasadenie výsledkov do širšieho kontextu, v tomto prípade kontextu tvorby verejnej politiky. Ako majú byť výsledky využité v praxi verejných politík?
Možnosť využitia modifikovaného konceptu SV ako informačného nástroja pri tvorbe verejných politík je preto nanajvýš možným aplikačným potenciálom práce, nie však výsledkom, ktorý by bol v práci priamo empiricky overený.

D) Formálne náležitosti práce
Habilitačná práca spĺňa požiadavky kladené na formálnu úpravu a jazykovú úroveň kladené na kvalifikačné práce tohto typu.

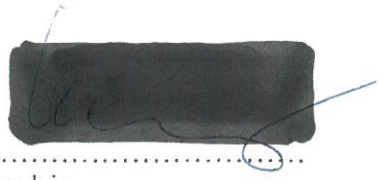
E) Vyjadrenie k originalite práce
Predloženú habilitačnú prácu považujem za pôvodnú a podľa môjho najlepšieho vedomia a svedomia v nej nebol identifikovaný eticky neprijateľný spôsob preberania poznatkov z prác iných autorov ani z predchádzajúcich prác uchádzača. Použité zdroje sú uvádzané a citované štandardným spôsobom.

Záver

Habilitačná práca Ing. Jana Fuku, Ph.D. „Modifikovaná Sustainable Value: nástroj veřejného sektoru pro podporu udržitelné ekonomiky“ **nespĺňa** požiadavky štandardne kladené na získanie vedecko-pedagogického titulu docent v odbore „veřejná a regionální ekonomie“. Práca vykazuje viaceré významné koncepčné a metodologické limity. Teoretická časť je tematicky veľmi široká, prevažne deskriptívna a nevytvára dostatočne cielené teoretické východisko pre realizovanú empirickú analýzu. Za nedostatočne presvedčivé možno považovať tiež vymedzenie medzery v poznaní a zdôvodnenie niektorých kľúčových metodických rozhodnutí. Najpodstatnejším problémom práce je nesúlad medzi deklarovaným cieľom a prínosmi práce vo vzťahu k metodologickej inovácii výpočtu SV v kontexte k efektívnosti verejného sektora a riadeniu verejných politík a tým, čo umožňuje použitý empirický dizajn práce. Vzhľadom k uvedeným výhradám habilitačnú prácu Jana Fuku **neodporúčam na obhajobu**.

TELEFÓN: +421 48 446 23 17 E-MAIL: beata.mikusovamerickova@umb.sk

V Banskej Bystrici, 1.10. 2026

.....

podpis

TELEFÓN: +421 48 446 23 17

E-MAIL: beata.mikusovamerickova@umb.sk